

udelod dem, saa kom det til at svæve i Luften, af hvem Folketirken blev understøttet eller opretholdt, hvad man nu vil kalde det; men det er jo en Selvsølge, at det er af Statsmagten. Det er ingenlunde directe af Staten, men ofte af Kommunen, at Kirken nyder Pengeunderstøttelse. „Staten“ betyder altsaa kun her Statsmagten, og naar der derfor kommer til at staa i Grundloven, at den evangelisk-lutheriske Kirke „understøttes som saadan“ — som Folketirke —, saa er det en Selvsølge, at det er af Statsmagten. Jeg troer derfor, at man kan opnaae det Formaal at faae Ordet „Staten“ ud paa dette Sted, alene ved at lade det gaae ud, uden at bruge de andre Udtryk, Regjeringen har foreslaaet, og som forekomme mig i flere Henseender ikke at være ønskelige. At man udelukker „Staten“ paa dette Sted, lægger jeg imidlertid ikke saa megen Vægt paa, saaledes som den foregaaende ærede Taler; men jeg troer dog, at det kunde være ganske rigtigt. Jeg overseer ingenlunde de Hensyn, den foregaaende Taler har gjort gjældende, og det vilde unægtelig være noget Nytt, saaledes at stille Kongeriget som en særlig Stat ligeoverfor Hertugdømmet Slesvig. Seer man hen til den ældre Sprogbrug, saa studev man netop i Indfødsretten af 15de Januar 1776 den samme Adskillelse som den, vi nu gaae ind paa, imellem Staten som en Heelhed og de enkelte Stater, hvoraf Staten bestaaer. Det hedder saaledes i Indfødsrettens 1ste Artikel: „Alle de, som ere fødte i vore Stater“, men i den 2den Artikel hedder det, at „lige med Indfødte skulle agtes alle de, som den 29de Januar 1776 ere i vores og Statens virkelige Tjeneste“, og det er altsaa allerede dengang anerkjendt, at samtlige „Kongens Stater“ udgjorde een Stat, eller at det samlede Monarchie bestod af Landsdele, som i en vis Forstand kunde kaldes Stater, og hvilke disse forskellige Statsdele vare, fremgaaer af det Følgende i § 1, hvor der skelnes mellem Danske, Norske og Holstenere. I „Danske“ er her ganske tydeligt indbefattet Slesvigere. Efter det kongelige aabne Brev af 18de Januar 1671 er det aldeles afgjort, at Ingen, der bygger og boer i nogen Kongen tilhørende Deel af Slesvig, kunde betragtes som „Udlaen-

diss“ i Danmark, og det var altsaa en Grundsaetning, som havde været gjort gjældende i over 100 Aar, dengang Indfødsretten udkom, og som Ingen paa den Tid betvivlede, saa at det unægtelig vilde være noget ganske Nytt, naar man nu her vilde opstille Kongeriget som Stat i Modsaetning til Slesvig. Jeg troer derfor, at da Ordene i ethvert Tilfælde kunne udelades, er det ogsaa det Ønskeligste, at man udelader dem. I den Skikkelse, hvori Forslaget foreligger, troer jeg ikke, det tidligere har været omhandlet; tidligere har det, paa et andet Stadium af Sagen, været anerkjendt som ønskeligt, at man kunde undgaae Ordene „offentlig Understøttelse“ og holde sig saa nær til Grundloven som muligt, medens der dog var flere, som ønskede et andet Udtryk end „Staten“, og jeg troer, det først er senere, at den ærede anden Forslagsstiller og jeg ere bleyne opmærksomme paa, at man godt kunde bibeholde de øvrige Udtryk i Grundloven, naar man udelod de Ord „af Staten“. Den ærede Drøfsfører feilede, naar han troede, at Forslaget var stillet til Regjeringens Udkaft, saa at der kom til at staa: „nyder som saadan offentlig Understøttelse“; men det er stillet til Udvalgets Udkaft, saa at Resultatet altsaa vilde blive, at der kom til at staa, at „den evangelisk-lutheriske Kirke er den danske Folketirke, og understøttes som saadan“ — o: som Folketirke.

Nothe: Hvis den ærede Rigsdagsmand, der sidst talte, og i Forbindelse med hvem jeg har stillet et Ændringsforslag, havde indfransigt til den første Deel af sit Foredrag, hvori han understøttede dette Ændringsforslag, skulde jeg ikke have opholdt Tinget; men, da han i Slutningen af sit Foredrag talte imod dette Ændringsforslag, maa jeg dog tillade mig at bemærke, at jeg ikke er ledet af den Opsfattelse af de paagjældende Forhold, som han, naar jeg har deeltaget i at stille Ændringsforslaget. Jeg troer, at Betydningen af, at dette Ord „Staten“ i Grundloven for Kongeriget Danmarks særegne Anliggender ikke bruges som betegnende den enkelte Statsdeel, er meget stor, og jeg skal i den Henseende fuldkommen henholde mig til, hvad der allerede er bemærket af den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad). Naar den ærede Rigsdags-